

da plane ogenj na večjih krajih na dan; v takem nesrečnem slučaju je večkrat cela vas, celo mesto žrtev strašnega ognja. Zatorej je zdaj v obče prepovedano, pokrivati strehe sè skodlami, izvzete so samo stavbe na gorah, kjer zaradi velicega snega ne smejo rabiti težkih krovov.

Vzroki strašnih požarov ognja so razni. Navadno je zakrivi človeška nepozornost in neprevidno ravnanje z lučjo in z ognjem; večkrat žalibog tudi človeška zloba, ki zanéti ogenj, da bi bližnjemu škodila. Požigalec je izvrženec človeške družbe, v njem so zamrli vsi blagi čuti. O vojskinem času pogine mnogo vasí in mest v plamenih, ker sovražnik pustoši pokrajino z ognjem in mečem, ali pa prebivalci zapuščajo sovražniku pred njim bežéč sama pogorišča, da bi se ne mogel usaditi ter bi poprej onemogel zavoljo pomanjkanja živeža in krme. Tako so premogli Rusi 1812. l. silno sovražno vojsko francosko odtegnivši se iz glavnega mesta Moskve ter zapalivši je potem, ko je sprejela v svoje krdelo francosko armado; strašen požar je pogoltnil malo ne vso velikansko mesto, v katerem se je sovražnik kakor v ognjenem morji potapljal ter konečno primoran bil, v krutej zimi po pustih pokrajinah se vrniti z Ruskega, kjer so ga glad, mraz in vedni napadi Rusov skoraj popolnoma uničili.

Časi so tudi grôzni prirodni prikazki vzrok velikih požarov bodi si bljevanje ognjenih gorâ, ali bodi si strela, ki često vdari v visoka poslopja ter je vpepelí.

Kdo bi se ne spomnil tu slovečega nemškega pesnika Schillerja, ki v svojej pesni o zvonu poje in pravi:

Koristna ognja je oblast,
 Ko človek čuva njeno rast,
 In kar napravi, kar stori,
 Je dar nebeške te moči.
 Alj moč nebeška strašna je,
 Če varstva sponi zmakne se,
 In samoglaven tir puhti
 Natóre proste prosta hči.

v.

Jež in lisica.

V Slavoniji, ne daleč od mesta Požege, na tako imenovanem požeškem polji, v gozdu Padeži, živel je starikast jež z ženo in otroci jéžiči. Imenovali so ga sploh starega ježa in tako ga hočemo tudi mi imenovati. Bilo je neko nedeljo v jeseni zjutraj. Jutro je bilo krasno. Hladni veterci so prepihavali po bližnjem strnišči; veseli skorjančki so se vzdigali pevajóč visoko v zrak, drobne čebelice so šumele po razcvetenej ajdi, in ljudje iz Jakšiča, Kaptola in drugih bližnjih vasí so šli praznično oblečeni v mesto k svetej maši. Vse je bilo veselo in zadovoljno, ter tako tudi naš stari jež.

V svojej bodečej sivej suknji stal je stari ježko zunaj pred vrati, srkajóč čisti zrak in prepevajóč neko čudno staro pesen, ki jo je znal užé od mladih nog. Zdajci mu pade na um, da bi šel malo na polje pogledat, kako mu stoji njegova repa, a žena naj v tem otroke umije in obleče ter hišo pospravi. Repa mu je bila najljubša rastlina; ž njo je užé večkrat nahranil sebe in svojo družino, zato je ta sadež tudi svoj imenoval, da-si ga nij niti sadil niti okopaval. Za-

tvorivši vrata za soboj, otíde na polje. Ko jo zavije ravno okoli nekega grma, sreča zajca, ki je šel tudi na polje gledat, kako mu raste njegovo zelje. „Dobro jutro, sosed!“ pozdravi ga jež. A zajko, ki je bil velik bahač, pogleda starega ježa preko rame ter mu na njegovo prijazno pozdravilo niti odgovora ne dá, nego reče mu mrzlo: „Kako to, da hodiš danes užé tako zgodaj po polji? — „Sprehajam se“, odgovori stari jež. „Ti se sprehajaš?“ nasmehne se zajec in reče: „Ali bi ne bilo bolje, da bi ti svoje noge hranil za kaj pametnejšega?“ To predrzno zasmehovanje zajčevo razjezi starega ježa, ki je zeló čísal svoje noge, posebno zaradi tega, ker so bile užé po naravi malo krive. „Mar misliš“, reče zajcu, „da ti, Bog si ga zná, koliko prehodiš s svojimi nogami.“ „Mislim dà“, odgovori zajec. „A jaz dober stojim, ako bi šlo za stavo, da jo ti izgubiš. Poskusiva tedaj, kdo izmed naju hitreje teče!“ tako se otrese jež. To je bilo zajcu vendar malo preveč, srpo pogleda starí-kavega ježa in mu reče: „Nij mi ravno na čast s teboj poskušati svoje noge, ali ker tako želiš, bodi si! Za koliko stoji stava?“ — „Za pet srebrnih križavk in stari bokal najboljše slavonske slivovice“, predlaga jež. „Dobro, jaz sem s tem zadovoljen“ reče hitronogi zajko; „evo, vdari v roko in poskusiva se takój!“ — „Ne, ne, saj nij nobene take sile“, odgovori jež. „Jaz sem še tešć; grem zatôrej najpred domóv, da kaj malega prigriznem, za pol ure sem užé zopet tukaj.“ Zajec je s tem zadovoljen in stari ježko otíde proti domu.

Med potoma premišljuje stari jež sam v sebi ovako: „Aha! užé vem; zajec se zanaša na svoje noge, ali jaz ga užé izplačam. Ta grdoba res misli, da je Bog si ga vedi kako velik gospod, alí v resnici je to pravi bedak in plačal jo bode stavo.“ Domóv prišedši, reče svojej ženi: „Žena, hitro se obleci; treba ti je z menoj na njivo.“

„Kaj imaš zopet novega?“ vpraša ga žena. „Veš kaj? Stavila sva z dolgouhim zajcem nekoliko srebrnih križavk in bokal dobre slavonske slivovice, da poskusiva, kateri izmed naju ima hitrejše noge, in ti moraš tudi zraven biti.“ — „Moj Bog!“ reče žena, kje imaš vendar pamet, ti neumnež stari! Kako se boš neki ti siromak skušal s hitronogim zajcem!“ — „Môlci, žena! to je moja skrb. Ne mešaj se ti v možke stvari nikoli, to sem ti užé večkrat dejal. Hitro se mi obleci!“ Ubogej ženi ne ostaja družega, nego da se obleče in otíde ž njim na polje.

Gredóć reče stari jež svojej ženi: „A zdaj me dobro poslušaj, kaj ti povem. Poglédi tam na ónej dolgej njivi se bova poskusila z zajcem. Zajec bo tekel v jednej brazdi (rázoru), a jaz v drugej, najpred od spodaj gori in potlej zopet od zgoraj doli. Ti nemaš družega opravila, nego da ostaneš tukaj spodaj v brazdi, in kadar zajec drugič príletí, da zavpiješ: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“

V tem prideta do njive, kjer se je bilo treba poskušati. Jež pokaže ženi pripraven kraj v brazdi, kamor naj sede in pričakuje bahačastega zajca, a on otíde na gorenji kraj njive. Tu ga je užé pričakoval zajec. „Nu, kako je? Ali pričeneva poskušnja?“ vpraša ga zajec. „Jaz sem pripravljen“, odvrne mu jež. „Nu, pa dobro; začniva tedaj!“ Nato se postavita vsak v svojo brazdo. Zajec odšteje: „Jedna, dve, tri!“ ter odletí kakor strela po svojej brazdi doli po njivi. Jež naredí samo dva, trí korake, potem čepne v brazdo ter ostane mirno sedéć.

Ko zajec z največjo brzino prileti na spodnji del njive, oglasi se ježeva žena in reče: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“ Zajec ostrmi in se ne more dosti prečuditi temu. Ali družega nikakor nij misliti mogel, nego da je to v resnici stari jež, kajti znano je, da sta si jež in njegova žena tako podobna, kakor krajecar krajecarju. Ali zajec si ipak pomisli: „To je gotovo kaka sleparija.“ Zatorej reče: „Še jedenkrat nazaj gori!“ In zopet odletí kakor strela po svojej brazdi nazaj v gorenji konec njive. Ježeva žena ostane zopet mirno na svojem mestu sedéč. Ko zajec gori prileti, zavpije mu zopet jež na uho: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“ Zajec ves iz sebe, zavpije: „Še jedenkrat!“ „Meni je prav;“ odgovori jež, „pa ako želiš tudi stokrat!“ „Dobro, ako je tako,“ reče ubogi zajec, ter je brez oduška brusil peté gori in doli sedemdeset in šestkrat, a stari ježko je bil vselej prvi na mestu. Kadar koli prileti zajec gori ali doli, vselej zavpije jež ali pa njegova žena: „Evo me, jaz sem užé tukaj!“

Toda sedemdeset in sedmikrat ne dospeje več zajec do konca njive. Ko je bil ravno sredi njive, pade na zemljo, kri mu udari na nos in na usta in mrtev obleži. A stari jež pobere svoje srebrne križavke in svojo slivovico, pokliče ženo iz brazde, in obá otideta vesela domóv; ako do zdaj še nijsta poginila, mogoče da živita še zdaj.

Tako se je zgodilo, da je na požeškem polji v gozdu Padeži jež ubogega zajca do smrti nagnal. Od te dôbe ne pade več nobenemu zajcu na um, da bi svoje noge poskušal s požeškim previhanim ježem.

Nauk v tej pripovedki je naslednji: Nihče, naj bi bil še tako odličen, naj ne zasmehuje od sebe nižjega.

(„Smilje.“)

Veronika in rmán.

(Prilika.)

Na trati poleg prašnate ceste, stala sta ne daleč narazen veronika in rmán. Užé več tednov nij bilo blagodejnega dežja; od zôre do mraka je vsak dan pripekalo solnce. Vsak voz, da — vsak popotnik, ki je prihajal po cesti, otepal si je prah z obleke. Soparno je bilo; zemlja je žeje zijala. Vsa omamljena in oslABLJENA je ležala veronika na tleh in le z velikim trudom je povzdigovala še svojo glavo k višku; tudi rmánu je vzela prehuda vročina moč in ponosno stališče. Listi so mu viseli, kakor trudne roke, in glavo je povešal k tlam. Zdajci se mu je zdelo, da sliši poleg sebe nekoga prav tiho govoriti. Ko je bolj pazno poslušal, videl je, da so to besede njegove zveste sosede — veronike. — „Oj, jaz nesrečna, zaničevana pritlikovka! Tu na tleh ležim — ginem v tej vročini — in zdaj pa zdaj me zaduši prah! Najbolj zoperne in grde živali letajo in se plazijo po meni! Tú prileti dolgopêti krešič in mi stopi na obraz; — velikotrebúšna krastača je vsako trenotje moja soseda; jedva ta otíde, pride mrzel červ, ali se bliža dolgonogi pajek; a najbolj zoperne mi je slinasti polž. A rada ali nerada moram pustiti, da leze po meni in me moči sè svojimi slinami! Oj, čemu sem vendar na svetu! Menda le v zasramovanje in posméh drugim — — —.“ Pri teh besedah onemore in pade na zemljo. A rmán se sočutno nagne k njej in jej reče: „Nikar ne obupaj, draga séstrica!